

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania Z. G.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 24 października 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 30 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 2093/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 2093/21, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyniku apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 18 października 2021 r., sygn. akt XIII U 19493/18, w punkcie 1. w części dotyczącej prawa do emerytury policyjnej w ten sposób, że zmienił zaskarżoną decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z 13 czerwca 2017 r. Nr [...] ustalając od 1 października 2017 r. wysokość emerytury

odwołującego się Z. G. na 42,25% podstawy jej wymiaru, przy przyjęciu 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby od 4 lipca 1973 r. do 31 lipca 1990 r., oraz oddalił odwołanie od tej decyzji w pozostałej części. W pozostałym zakresie apelację oddalił.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie decyzją z 13 czerwca 2017 r. (KRW [...]) dokonał ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej Z. G., określając ją od dnia 1 października 2017 r. na kwotę 2.069,02 zł.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie decyzją z 13 czerwca 2017 r. (KRI [...]) dokonał ponownego ustalenia wysokości policyjnej renty inwalidzkiej Z. G., określając ją od dnia 1 października 2017 r. na kwotę 750,00 zł.

Z. G. odwołał się od w/w decyzji, wnosząc o ponowne ustalenie wysokości świadczeń w nieobniżonej wysokości, ustalonej przed dniem 1 października 2017 r.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 18 października 2021 r., sygn. akt XIII U 19493/18, Sąd Okręgowy w Warszawie:

1. zmienił zaskarżoną decyzję z 13 czerwca 2017 roku, nr KRW [...], w ten sposób, że ustalił Z. G. prawo do emerytury policyjnej w wysokości określonej przed 1 października 2017 r.;

2. zmienił zaskarżoną decyzję z 13 czerwca 2017 roku, nr KRI [...], w ten sposób, że ustalił Z. G. prawo do policyjnej renty inwalidzkiej w wysokości określonej przed 1 października 2017 r.;

3. zasądził od Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie na rzecz Z. G. kwotę 360,00 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c.; art. 233 § 1 k.p.c.; art. 390 k.p.c.; art. 252 k.p.c.; art. 232 k.p.c.; art. 13b ust. 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu

emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2020 r., poz. 723); art. 2 ust. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 2270), art. 15c i art. 22a ustawy zaopatrzeniowej; art. 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2015 r., poz. 1148 ze zm. - obecnie Dz.U. z 2018 r., poz. 2373) oraz art. 178 ust. 1 w zw. z art. 193 Konstytucji.

Sąd Apelacyjny uznał apelację za częściowo zasadną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że ustalenia Sądu Okręgowego oparte w części na dokumentach w postaci akt osobowych, a w części na podstawie zeznań Z. G., są zasadniczo zgodne z powołanymi dowodami. Pomijają jednak aspekt dotyczący zadań Departamentu Techniki, jako jednostki niezbędnej w funkcjonowaniu służby bezpieczeństwa, w tym jednostek zajmujących się ściśle działalnością operacyjną. Sąd Okręgowy nie poczynił ustaleń dotyczących zakresu działania Departamentu Techniki, w tym Wydziału [...], do którego znalazło zabezpieczenie techniczno - operacyjne innych jednostek SB, które to ustalenie było istotne dla oceny służby odwołującego się. Sąd Okręgowy błędnie skupił się na ustalaniu, że odwołujący się nie prowadził działalności operacyjnej i nie miał kontaktów operacyjnych, podczas, gdy już ze wstępnych ustaleń, dotyczących zajmowanego stanowiska w Wydziale [...] Departamentu Techniki, wynikało, że nie brał on udziału w tajnych operacjach, nie prowadził kontaktów operacyjnych i nie

pełnił służby jako funkcjonariusz operacyjny (np. wywiadowca), mając w zakresie obowiązków zabezpieczenie pracy takich funkcjonariuszy pod względem materiałowo - technicznym. Ustalenia Sądu pierwszej instancji pomijające fakty istotne z punktu widzenia oceny służby odwołującego się, jako funkcjonariusza Departamentu Techniki, pełniącego służbę na rzecz totalitarnego państwa, związane z zadaniami tej jednostki w strukturze organów SB, natomiast skupiające się na czynnościach, których odwołujący się nie wykonywał, z racji stanowiska, na jakim pełnił służbę, jest mylące i niepełne, stanowiąc tym samym naruszenie art. 233 k.p.c., co słusznie zarzuca apelacja.

Sąd drugiej instancji zauważył, że w niniejszej sprawie odwołujący się nie kwestionował samego faktu zatrudnienia w organie służby bezpieczeństwa państwa wymienionym w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w okresie wynikającym z zaświadczenia wystawionego przez IPN, natomiast zakwalifikowanie tego zatrudnienia, jako służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu wskazanej regulacji, powinno być dokonane w procesie oceny ustalonych faktów przez pryzmat prawa materialnego.

Mając powyższe na uwadze, również za nietrafne należało uznać pozostałe zarzuty i argumentację apelującego dotyczącą wartości dowodowej zaświadczenia o przebiegu służby wystawionego przez IPN, w szczególności związania tym dokumentem.

Za bezprzedmiotowe uznał Sąd Apelacyjny zarzuty apelacji naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego naruszenie art. 178 ust. 1 w zw. z art. 193 Konstytucji. Sąd drugiej instancji podkreślił, że Sąd pierwszej instancji, wbrew powyższemu zarzutowi apelacji, nie wydał orzeczenia z pominięciem przepisów prawa, jako niekonstytucyjnych, ani też nie naruszył w żadnym zakresie kompetencji Trybunału Konstytucyjnego do stwierdzania niezgodności danego przepisu ustawy zwykłej z Konstytucją RP (art. 188 pkt 1 Konstytucji RP). Sąd Okręgowy zmienił przedmiotowe decyzje organu rentowego z 13 czerwca 2017 r. i ustalił, że odwołującemu się przysługuje prawo do emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej w wysokości ustalonej przed 1 października 2017 r. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd ten dokonał wykładni przepisu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej powołując się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu

Najwyższego z 16 września 2020 r. (sygnatura akt: III UZP 1/20), w której wskazano, że „kryterium służby na rzecz totalitarnego państwa określone w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka”. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, brak jest dowodów, jakoby odwołujący się faktycznie pełnił przed 1990 r. służbę na rzecz totalitarnego państwa, skoro nie zajmował się zwalczaniem opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniem praw wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, zwłaszcza w kontekście tego, że został przyjęty do służby w demokratycznym państwie, którą następnie pełnił sumiennie przez ponad 13 lat. Sąd wskazał, że charakter pracy Z. G. w kwestionowanym okresie nie miał znamion pracy operacyjnej, szczególnie, że zajmował się głównie zabezpieczeniem doraźnych potrzeb materiałowo-technicznych wydziałów Departamentu Techniki MSW i nie był osobą decyzyjną. Sąd Okręgowy podkreślił, że odwołujący się po 1990 roku wykonywał te same czynności. Powyższa ocena, w zakresie negującym fakt pełnienia przez Z. G. służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, została uznana przez Sąd odwoławczy za błędną, stanowiąc naruszenie wymienionego przepisu, co trafnie zarzuca apelacja.

Sąd Apelacyjny uznał jednak równocześnie, że przepis art. 15c ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej stanowi, że w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa wysokość emerytury obliczana jest na zasadach wskazanych w tym przepisie, czyli przyjmuje się 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, 2,6% za każdy rok służby lub okresów równorzędnych (art. 15 ust. 1), zaś wysokość emerytury nie może być wyższa od przeciętnej emerytury wypacanej przez ZUS (art. 15c ust. 3). Przepis art. 15 ust. 1-3a ustawy stosuje się odpowiednio. Zważywszy na fakt posiadania przez odwołującego się, z pominięciem okresu służby na rzecz totalitarnego państwa, ponad 15 letniego okresu wysługi, należy zwrócić uwagę na niespójność systemową przepisów ustawy z 8 lutego 1994 r. po nowelizacji ustawą z 2016 r., jak również sprzeczność niektórych jej unormowań z deklarowanym celem, którym

jest pozbawienie przywilejów emerytalnych funkcjonariuszy policji, którzy nabyli je z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Interpretacyjne dyrektywy systemowe opierają się na założeniu określonego stopnia spójności i niesprzeczności systemu prawa, w którym nie powinny występować normy wzajemnie niezgodne. Nakazują one w taki sposób ustalić znaczenie normy, aby nie była sprzeczna z innymi normami należącymi do systemu prawa. Jeżeli wynikiem wykładni językowej są dwa lub więcej możliwych znaczeń normy, należy wybrać takie, które nie jest sprzeczne z jakąkolwiek inną normą systemu prawa. Tymczasem z jednej strony przepis art. 12 ustawy zaopatrzeniowej gwarantuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę już tylko po 1990 r. oraz posiadającemu wysługę mundurową przed podjęciem służby w strukturach SB, emeryturę po 15 latach służby w wysokości określonej w art. 15 ust. 1, z drugiej zaś przepis art. 15c ust. 3 stanowi, że emerytura osoby pełniącej służbę z rzecz totalitarnego państwa nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że należy zastosować powyższy mechanizm obniżający świadczenie do każdego funkcjonariusza, także takiego, który nie nabył podstawowego przywileju emerytalnego wskazanego w ww. art. 12 z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Oznaczałby to, że krótki, nie wpływający na spełnienie przesłanek do nabycia prawa do emerytury okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzasadnia zastosowanie w/w mechanizmu. Wykładnia językowa tego przepisu stoi jednak w rażącej sprzeczności zarówno z celem ustawy którym jest obniżenie, świadczeń tym, którzy nabyli przywilej emerytalny z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa jak i z kategoriycznym brzmieniem gwarancyjnych przepisów art. 12, 15 ust. 1 jak również 15c ust. 1 który odsyła do stosowania art. 15 ust. 1 ustawy. Mechanizm określony w art. 15c ust. 3 w istocie niweczy uprawnienie funkcjonariusza do przyjęcia przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia okresów, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźnik 1,3% lub 2,6%. Sąd drugiej instancji podkreślił, że określone w art. 12 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy przywileje emerytalne funkcjonariusza służb mundurowych są ściśle związane z pełnieniem służby mającej określone znaczenie dla funkcjonowania państwa oraz przynależnych tej służbie warunkach, tj. niejednokrotnie z narażeniem na utratę

życia lub zdrowia. Jakkolwiek żaden z systemów emerytalnych w Polsce nie jest oparty na zasadzie ekwiwalentności, to jednak regulacje ustawowe dotyczące przesłanek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego mają charakter gwarancyjny i majątkowy. Funkcjonariusz, który podejmuje się pełnienia odpowiedzialnej służby ma prawo liczyć, że po spełnieniu wymaganych przez ustawę przesłanek i po zwolnieniu ze służby będzie miał prawo do godziwego świadczenia, odpowiadającego warunkom pełnienia służby. Przyznanie określonego przywileju pozostaje bowiem zawsze w korelacji z nałożonym uprzednio określonym szczególnym obowiązkiem. Uprawnienie emerytalne jest zarazem istotnym uprawnieniem majątkowym i, jak wskazuje sam tytuł ustawy, jest zaopatrzeniem funkcjonariusza po zwolnieniu ze służby, obliczonym według korzystnych zasad wynikających z ustawy, a związanym z doniosłością zadań pełnionych przez niego w czasie służby. Nie znajduje zatem uzasadnienia zastosowanie wynikającej z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej redukcji emerytury odwołującego się, nabytej z tytułu służby nie będącej służbą na rzecz totalitarnego państwa.

Pominięcie w stanie faktycznym niniejszej sprawy w procesie stosowania prawa przepisu art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w odniesieniu do okresu takiej służby staje się, w ocenie Sądu drugiej instancji, konieczne również z uwagi na regulacje zawarte w art. 64 i 32, a także art. 2 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Należy mieć na uwadze dyrektywę interpretacyjną nakazującą dokonywanie wykładni przepisów prawa w taki sposób, aby - o ile stosowane metody wykładni na to pozwalają - uzyskać wynik wyrażający się w pełnej zgodności dekodowanego przepisu z unormowaniami Konstytucji.

Sąd odwoławczy podniósł, że obniżenie emerytury odwołującego się z zastosowaniem przepisu art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w odniesieniu do okresu służby nie objętej dyspozycją przepisu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej pozostawałoby w oczywistej kolizji z art. 64 Konstytucji, stanowiąc naruszenie słusznie nabytego prawa do zabezpieczenia społecznego z tytułu służby nie będącej służbą na rzecz totalitarnego państwa. W istocie byłoby to arbitralne i całkowicie nieuzasadnione odjęcie przysługującego wnioskodawcy dotychczas z mocy ustawy uprawnienia majątkowego. Należy przy tym podkreślić, mając na

uwadze uzasadnienie cytowanego wyżej projektu, że rozwiązania zawarte w noweli z dnia 16 grudnia 2016 r. nie mogą mieć charakteru represyjnego. W świetle wynikającej z art. 2 Konstytucji konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej nie ma żadnych racji do pozbawiania funkcjonariusza pełniącego służbę w warunkach określonych przepisami art. 12-13 ustawy zaopatrzeniowej, świadczenia emerytalnego w wysokości przysługującej z tytułu tej służby. Zastosowanie w opisanych okolicznościach mechanizmu wskazanego w art. 15c ust. 3 stanowiłoby w istocie rodzaj nieproporcjonalnej, całkowicie nieuzasadnionej sankcji wobec takiego funkcjonariusza.

Niezależnie od powyższego, zastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy art. 15c ust. 3 ustawy pozostawałoby również w oczywistej sprzeczności z zasadą równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Nie sposób bowiem wskazać istotnej różnicy w aspekcie spełnienia przesłanek do nabycia emerytury w wysokości określonej w art. 15 ust. 1 między funkcjonariuszami, z których każdy posiada co najmniej 15 - letni okres służby pełnionej w tożsamy warunkach. Brak jest tym samym uzasadnienia dla zróżnicowania ich sytuacji majątkowej. Pełnienie służby publicznej, na rzecz bezpieczeństwa obywateli stanowi dla wszystkich funkcjonariuszy realizację ich obowiązku i zadań, za co mają słuszne prawo spodziewać się ustalonego według tych samych zasad zaopatrzenia emerytalnego. O istnieniu takiej różnicy z pewnością nie może stanowić sam fakt pełnienia przez odwołującego się przed 1 sierpnia 1990 r. służby w jednostce należącej do struktur SB. Obniżenie świadczenia słusznie nabytego, z uwagi na ww. okoliczność, miałoby ewidentnie charakter represyjny, co nie było celem ustawodawcy i co jest nie do zaakceptowania, zważywszy na omówione wyżej zasady rangi konstytucyjnej.

W świetle przedstawionych już uwag uznać należy, że omawiana regulacja art. 15c ust. 3 w sposób oczywisty koliduje z wynikającą z art. 2 Konstytucji RP zasadą demokratycznego państwa prawa realizującego zasady sprawiedliwości społecznej oraz z wynikającą z powyższych wartości zasadą zaufania obywateli do państwa i obowiązującego prawa. Niezależnie zatem od opisanego wyżej wyniku zastosowania reguł interpretacyjnych, wobec faktu, że obniżenie świadczenia nabytego z tytułu służby bezspornie nie podlegającej zakwalifikowaniu, jako służba

na rzecz totalitarnego państwa, jest nie do pogodzenia ze wskazanymi wartościami wyrażonymi w ustawie zasadniczej, uznać należy, że przepis art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, będący podstawą takiego obniżenia, nie może mieć w niniejszej sprawie zastosowania. W konsekwencji emerytura odwołującego się powinna zostać obliczona z uwzględnieniem podstawy jej wymiaru w wysokości 42,25% odpowiedniej do wysługi emerytalnej Z. G. nie objętej dyspozycją art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Wobec powyższego apelacja, jako bezzasadna w tej części podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Oceniając zaskarżony wyrok w części dotyczącej renty inwalidzkiej Sąd Apelacyjny uwzględnił różnice wynikające z przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia oraz regulacji wprowadzonej ustawą nowelizującą z 16 grudnia 2016 r. dotyczącą rent inwalidzkich. Przypomnienia wymaga, że decyzją z 16 listopada 2004 r. organ rentowy ustalił prawo Z. G. do policyjnej renty inwalidzkiej. Przy ustalaniu wysokości renty uwzględniono fakt zaliczenia odwołującego się do III grupy inwalidów. Renta z tytułu ustalonego inwalidztwa wynosiła 40% podstawy wymiaru. Jak wynika z zaskarżonej decyzji z 13 czerwca 2017 r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość renty inwalidzkiej Z. G. od 1 października 2017 roku na kwotę 750 złotych w oparciu o art. 22a w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, iż łączna wysokość renty inwalidzkiej z tytułu zaliczenia do grupy III inwalidów stanowi 0,00% podstawy wymiaru wynosząc kwotę 0,00 złotych i wobec tego, że ustalona kwota jest niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości podlega podwyższeniu do kwoty 750 złotych.

Przepis art. 22a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej stanowi, że w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, rentę inwalidzką ustaloną zgodnie z art. 22 zmniejsza się o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Przy zmniejszaniu renty inwalidzkiej okresy służby, o której mowa w art. 13b, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy odwołujący się nabył policyjną rentę inwalidzką w 2004 r., całkowicie niezależnie od służby na rzecz totalitarnego

państwa zakończonej 31 lipca 1990 r. Przesłanki nabycia przez Z. G. prawa do renty inwalidzkiej zostały ustalone po ponad 15 latach zwykłej wysługi mundurowej (okresu służby oraz okresu liczonego, jak służba, w tym ponad 13 lat - służby pełnionej po 1 sierpnia 1990 r.). W ocenie Sądu Apelacyjnego, w tym stanie rzeczy brak jest podstaw faktycznych i prawnych, do uznania aby służba określona w art. 13b mogła mieć wpływ na wysokość świadczenia rentowego odwołującego się. Sąd pierwszej instancji trafnie zatem ocenił, że nie istnieją podstawy do obniżenia świadczenia rentowego na zasadach określonych w znowelizowanej ustawie zaopatrzeniowej. Mając na uwadze argumentację przedstawioną we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia, a dotyczącą zastosowania wobec emerytury odwołującego się przepisu art. 15c ust. 3 znowelizowanej ustawy zaopatrzeniowej, obniżenie renty na zasadach wynikających z art. 22a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, prowadzące do zmniejszenia wysokości świadczenia nabytego całkowicie niezależnie od służby pełnionej na rzecz totalitarnego państwa, pozostawałoby w oczywistej sprzeczności z przepisem art. 2 Konstytucji RP i wyrażonymi w tym przepisie kardynalnymi zasadami obowiązującymi państwo polskie, będące według powołanej regulacji państwem prawa wyrażającym zasadę sprawiedliwości społecznej, co implikuje zasadę zaufania obywatela do państwa, zasadę ochrony praw nabytych i zasadę równości wobec prawa. Mając na uwadze argumenty przytoczone w zakresie ustalenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem wysługi pomijającej służbę w SB, nie sposób zauważyć istotnej różnicy w aspekcie spełnienia przesłanek do nabycia renty w wysokości określonej w art. 22 ust. 1 między funkcjonariuszami, z których każdy posiada stwierdzone inwalidztwo w czasie służby nie będącej służbą na rzecz totalitarnego państwa, a dodatkowo posiada długi okres służby mundurowej pełnionej w tożsamy warunkach, w tym, w narażeniu na utratę życia i zdrowia. Tym samym brak jest przesłanek do zróżnicowania ich sytuacji majątkowej, również w aspekcie prawa do renty inwalidzkiej. Pełnienie służby na rzecz ochrony państwa, bezpieczeństwa obywateli oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowi dla wszystkich funkcjonariuszy realizację ich „świadczenia”, za które mają słuszne prawo spodziewać się ustalonego według tych samych zasad zaopatrzenia emerytalnego. Zastosowanie reduktora wynikającego z art. 22a ust. 1 wobec odwołującego się,

który spełnił warunki przyznania świadczenia rentowego po ponad kilkunastu latach zwykłej służby (z uwzględnieniem okresów liczonych jak służba), w tym, w przeważającej części, służby mającej miejsce po 31 lipca 1990 r., miałoby wyłącznie wymiar represji, co jak wskazano nie było celem ustawodawcy i nie zasługuje na akceptację, jako rażąco sprzeczne z art. 2 Konstytucji RP.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że w niniejszej sprawie regulacja wynikająca z art. 22a ustawy zaopatrzeniowej nie może być zastosowana, jako pozostająca w oczywistej sprzeczności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, co skutkuje pominięciem tej regulacji w sądowym procesie stosowania prawa.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że powyższa ocena nie pozostaje w opozycji do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 16 czerwca 2021 r. sygn. akt P 10/20 OTK-A 2021/40, w którym wskazano, że art. 22a ust. 2 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) (Dz.U. z 2020 r., poz. 723) jest zgodny z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Kontrola konstytucyjna Trybunału odnosiła się do przepisu art. 22a ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej dotyczącego funkcjonariusza, który pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i został zwolniony ze służby przed 1 sierpnia 1990 r., a zatem nie dotyczy odwołującego się, który swoją służbę kontynuował do 2004 r. Wobec powyższego, uznać należało, że decyzja organu rentowego o obniżeniu świadczenia rentowego Z. G. była błędna, zaś orzeczenie Sądu pierwszej instancji przywracające świadczenie w wysokości obowiązującej przed 1 października 2017 r. jest trafne.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną organ rentowy w części, co do pkt 1 i 2.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na wyszczególnione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. W ocenie organu naruszenie przepisów prawa materialnego, którego dopuścił się Sąd Apelacyjny stanowi to, że Sąd odwoławczy nie zastosował powszechnie obowiązujących przepisów prawa materialnego, w szczególności

art. 15c ust. 3 i art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, pomimo tego, że zakwalifikował służbę Z. G. w spornym okresie jako służbę na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Naruszenie przepisów prawa materialnego jest, zdaniem organu rentowego, w niniejszej sprawie na tyle oczywiste, że widoczne przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Sąd Odwoławczy odmówił bowiem zastosowania przepisów prawa powszechnie obowiązującego, dokonując abstrakcyjnej kontroli konstytucyjności zastosowanych przez organ regulacji. Sądy powszechne nie mają zaś, w ocenie pozwanego, kompetencji do orzekania o niekonstytucyjności przepisów ustawy. W ocenie organu, skoro Sąd Apelacyjny uznał, że ubezpieczony pełnił służbę na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, to był zobligowany do zastosowania również przepisu art. 15c ust. 3 w zw. z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, czego nie uczynił.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Apelacyjny w pełni zgodził się, że wnioskodawca pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, w szczególności służąc w Wydziale [...] Departamentu Techniki MSW - do jego zadań należało, m.in. zabezpieczenie materiałowo-techniczne produkcji urządzeń techniki operacyjnej, a jego służba była ceniona przez przełożonych, przy czym Sąd Apelacyjny zakwestionował konstytucyjność i zgodność regulacji ustawy zaopatrzeniowej (w szczególności art. 15c ust. 3) bez odniesienia tego przepisu do realiów konkretnej sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W niniejszej sprawie nie przedstawiono jakiejkolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać uznanie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd drugiej instancji nie naruszył w sposób rażący przepisów prawa, zaś zastosowana przez ten Sąd wykładnia art. 15c ust. 3 i art. 13b ustawy zaopatrzeniowej była prawidłowa i wbrew twierdzeniom skargi kasacyjnej, uwzględniała realia i okoliczności rozpoznawanej sprawy. Sąd Apelacyjny miał prawo, a nawet obowiązek dokonania oceny konstytucyjności przepisów, które znajdowały zastosowanie w niniejszej sprawie, jak się bowiem wskazuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego, orzekanie o zgodności ustaw z Konstytucją (art. 188 pkt 1 ustawy zasadniczej), co niewątpliwie należy do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, nie jest tożsame z oceną konstytucyjności przepisu mającego zastosowanie w konkretnej sprawie rozstrzyganej przez sąd. Sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie. Odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez sąd za sprzeczny z konstytucją nie narusza zatem kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją, a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności jak też niezgodności z ustawą zasadniczą, jest wyraźnie sprzeczne z art. 8 ust. 2 Konstytucji, który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem „stosowanie” należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 sierpnia 2017 r., I UK 325/16, LEX nr 2389585).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

[SOP]

[ms]

